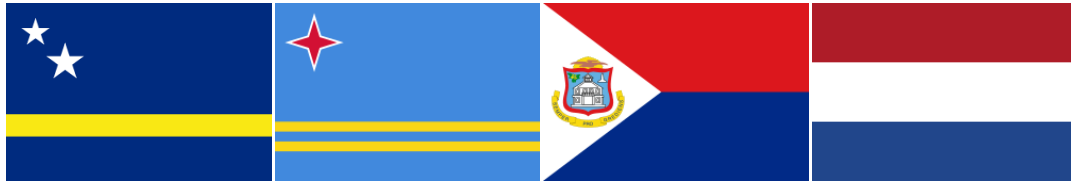

Nieuwsbrief Koninkrijksrechtkring

Editie 2017/2

Voor u ligt het tweede nummer van de nieuwsbrief van de Koninkrijksrechtkring.

Wij stellen feedback, suggesties voor het opnemen van onderwerpen, signalering van publicaties en bijeenkomsten, zeer op prijs. U kunt deze melden via czwhwr@gmail.com.

Wie zich nog niet heeft aangemeld voor toezending van volgende nieuwsbrieven, kan zich daartoe aanmelden op czwhwr@gmail.com.

Integriteitskamer Sint Maarten

In 2015 heeft de wetgever van Sint Maarten een Landsverordening vastgesteld waarbij een Integriteitskamer werd ingesteld. Hiermee werd uitvoering gegeven aan een protocol tussen Sint Maarten en Nederland. Op verzoek van de Ombudsman van Sint Maarten heeft het Constitutionele Hof de landsverordening vernietigd wegens strijd met de Staatsregeling. Omdat Sint Maarten geen initiatieven ondernam om alsnog een Integriteitskamer in te stellen zoals in het protocol was overeengekomen, heeft de rijksministerraad een ontwerp-amvrb tot instelling van een Integriteitskamer aan de Afdeling advisering van de Raad van State van het Koninkrijk voorgelegd (mei 2017). Dit ontwerp-Besluit is gebaseerd op artikel 43, tweede lid, jo artikel 51 van het Statuut voor het Koninkrijk (waarborgfunctie). Daarop heeft de regering van Sint Maarten een verzoek om geschilbeslechting aan de Raad van State van het Koninkrijk gezonden. Deze procedure is mogelijk gemaakt in genoemd protocol. De Raad van State van het Koninkrijk heeft daarvoor een procesregeling vastgesteld. Tijdens de zitting van de bijzondere commissie Kroongeschillen hebben hoogambtelijke vertegenwoordigers van beide landen – op voorstel van de commissie – een document ('een uittreksel uit het proces-verbaal van de zitting') ondertekend, waarin is overeengekomen dat overleg op hoogambtelijk niveau zal worden gehouden dat ertoe moet leiden dat uiterlijk op 31 oktober 2017 een landsverordening is bekrachtigd door Sint Maarten waarmee een Integriteitskamer tot stand wordt gebracht. Dit met inachtneming van de uitspraak van het Constitutioneel Hof van Sint Maarten van 7 juli 2016 omtrent de noodzaak van de totstandkoming van een dergelijke landsverordening en de contouren die daarin door het Constitutioneel Hof zijn geschetst.

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/caribische-deel-van-het-koninkrijk/documenten/kamerstukken/2017/07/07/kamerbrief-integriteitkamer-sint-maarten>
<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/caribische-deel-van-het-koninkrijk/documenten/convenanten/2017/07/06/uitreksel-van-het-proces-verbaal-van-de-zitting-gehouden-op-6-juli-2017>

In september werd Sint Maarten getroffen door de orkaan Irma. De landsverordening is niet binnen de afgesproken termijn bekrachtigd. Inmiddels heeft het Nederlandse kabinet zich bereid verklaard een grote financiële bijdrage te leveren voor de wederopbouw van Sint Maarten. Daarbij is onder meer als voorwaarde gesteld dat er een Landsverordening Integriteitskamer wordt vastgesteld. Met deze voorwaarde heeft de ministerraad van Sint Maarten uiteindelijk ingestemd. De ontwerp-landsverordening is op het moment van schrijven nog niet bij de Staten ingediend.

Koninklijk besluit

Bij koninklijk besluit van 23 mei 2017 is de amvrb ex artikel 51 Statuut van 3 april 2017 vervallen verklaard. De amvrb, waarin de bevoegdheden in het kader van de organisatie en de uitvoering van de verkiezingen van de Staten van Curaçao, bedoeld in het landsbesluit van 12 februari 2017, houdende de ontbinding van de Staten, werden overgedragen aan de Gouverneur van Curaçao, was namelijk uitgewerkt. Zie Stbl. 2017, 226.

80-20 regeling

De Gouverneur van Curaçao heeft op grond van artikel 21 Reglement voor de Gouverneur geweigerd de haar voorgelegde ontwerp Landsverordening ter bevordering van een rechtvaardige kans op werk voor lokale arbeidskrachten (hierna: de Landsverordening), zoals de 80-20 regeling officieel heet, vast te stellen. Zij is van oordeel dat de Landsverordening in strijd is met het gelijkheidsbeginsel en heeft de koninkrijksregering daarvan op de hoogte gesteld. De Landsverordening beoogt een quotering van het minimaal aantal lokale arbeidskrachten (tachtig procent) dat werkzaam moet zijn in een bedrijf. De doelstelling van deze landsverordening is het bevorderen van een economisch verantwoorde en sociaal-maatschappelijke rechtvaardige ontwikkeling op de arbeidsmarkt. Volgens het KB is het bevorderen van werkgelegenheid voor de lokale bevolking op zichzelf een legitiem doel, maar het onderscheid tussen lokale en niet-lokale arbeidskrachten is niet passend en voorts kan de geschiktheid van het middel niet zonder onderzoek naar de oorzaken van de knelpunten worden beoordeeld.

De Afdeling advisering – die op grond van genoemd artikel 21 Reglement is gehoord - onderschrijft deze overwegingen en is van oordeel dat de Gouverneur de Landsverordening 80-20 regeling alleen al op basis van deze toetsing aan de criteria van passendheid en geschiktheid terecht niet heeft vastgesteld. KB van 15 september 2017, Stb. 2017, 364.

Bestuurlijke situatie Sint Eustatius

Op 6 juli heeft een algemeen overleg plaatsgevonden in de Tweede Kamer over Sint Eustatius. Zie het verslag

<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/verslagen/detail?id=2017Z06273&did=2017D21372>

De minister van BZK heeft een "commissie van wijzen" ingesteld die onderzoek doet naar het functioneren van het openbaar lichaam Sint Eustatius. De commissie rapporteert haar bevindingen aan de minister van BZK [lees nu: de staatssecretaris] en doet aanbevelingen hoe te komen tot een kwalitatief voldoende functionerend openbaar lichaam. De commissie bestaat uit dhr. Refunjol (voormalig Gouverneur van Aruba) en dhr. Franssen (Staatsraad Raad van State).

De commissie zal een rapportage uitbrengen over de huidige bestuurskracht van het openbaar lichaam Sint Eustatius en over de wijze waarop die op het objectief vereiste niveau moet worden gebracht. Daarbij worden alle aspecten van de besturing van het openbaar lichaam (bestuurscollege, eilandsraad, management) betrokken. Dit betreft zowel voorbereiding en vaststelling van beleid, als de uitvoering, evaluatie en bijsturing daarvan. De rapportage moet tevens ingaan op de mate waarin de Europees Nederlandse Rijksoverheid, De Rijksvertegenwoordiger en het College financieel toezicht aan haar verantwoordelijkheden invulling geeft. De rapportage zal zowel conclusies als aanbevelingen bevatten.

Zie afschrift van de brief aan bestuurscollege Sint Eustatius

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brieven/2017/05/24/afschrift-brief-aan-bestuurscollege-openbaar-lichaam-sint-eustatius>

Universal Periodic Review (UPR)

In mei van dit jaar is het Koninkrijk der Nederlanden voor de derde keer onderworpen geweest aan de Universal Periodic Review ("UPR" of "VN-mensenrechtenexamen"). Dit gebeurde mede aan de hand van een van te voren ingezonden Koninkrijksrapportage over de mensenrechtensituatie in de vier landen van het Koninkrijk en rapportages van het College voor de Rechten van de Mens en van mensenrechten-ngo's. Delegationeleider was minister Plasterk van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van Nederland. De andere landen van het Koninkrijk werden op het podium vertegenwoordigd door Gevolmachtigde Minister Juan David Yrausquin (Aruba), Minister Rafael Boasman (Sint Maarten) en Miloushka Racamy (Curaçao). Veel aandacht ging uit naar onder andere vrouwenrechten, kinderrechten, asiel en migratie, (nog) niet geratificeerde mensenrechtenverdragen, en de bestrijding van racisme en xenofobie.

Vanuit de VN-Mensenrechtenraad zijn uiteindelijk 203 aanbevelingen ontvangen. De reactie daarop moest uiterlijk 8 september aan de VN zijn verstuurd, met het oog op het aannemen van het rapport over het Koninkrijk door de Mensenrechtenraad op 22 september. Vóór de deadline van verzending aan de VN, moest eerst nog een conceptreactie worden verstuurd aan de Tweede Kamer ter uitvoering van de motie van het Kamerlid Van den Hul (PvdA), ingediend bij het VAO Discriminatie en aangenomen op 5 juli jl. Daarin is de Nederlandse regering verzocht om de conceptreactie op de UPR-aanbevelingen tijdig aan de Kamer te sturen, zodat deze hier nog op kan reageren voor het insturen van de reactie aan de VN. De brief aan de Kamer van 4 september is te vinden op

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2017/09/04/kamerbrief-conceptreactie-op-de-aanbevelingen-uit-de-universal-periodic-review-upr>,

de bijlage (conceptreactie) op

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brieven/2017/09/04/response-of-the-kingdom-of-the-netherlands-to-the-3rd-cycle-upr-recommendations>.

Ondertussen is er ook een schriftelijk overleg gehouden met de Tweede Kamer over voornamelijk het Nederlandse onderdeel van de UPR, Kamerstukken II 2017/18, 26 150, nr. 165. Op 22 september is de reactie van het Koninkrijk officieel aangenomen door de VN-Mensenrechtenraad.

De lezing grondwetsherziening Caribisch Nederland

Ti

De Eerste Kamer heeft op dinsdag 31 oktober jl. met algemene stemmen ingestemd met de tweede lezing van de grondwetsherziening over de openbare lichamen in het Caribische deel van Nederland (Bonaire, Sint Eustatius en Saba). De Tweede Kamer had het wetsvoorstel in september ook al met algemene stemmen aanvaard.

Daarmee is de eerste grondwetsherziening sinds 2008 binnenkort een feit.

Met de grondwetsherziening komt er een nieuw artikel in de Grondwet (132a) over de openbare lichamen in het Caribische deel van Nederland. Daarmee worden dezelfde grondwettelijke waarborgen van toepassing die al golden voor provincies en gemeenten, zoals de waarborg dat er een rechtstreeks gekozen volksvertegenwoordiging is.

Daarnaast krijgen de Nederlandse inwoners van de Caribische openbare lichamen invloed op de samenstelling van de Eerste Kamer. Die invloed hebben zij nog niet, omdat de Caribische openbare lichamen niet onder een provincie vallen. Om dit op te lossen zullen er aparte kiescolleges worden ingericht, die samen met provinciale staten de Eerste Kamer kiezen.

De grondwetsherziening wordt afgerond met de bekendmaking van de tweedelezingswet in het Staatsblad (Stb. 2017, 426).

Op grond van artikel III van deze wet, in samenhang met artikel 54 van het Statuut voor het Koninkrijk, wordt ook het Statuut gewijzigd: daarin vervallen artikel 1, tweede lid, en artikel 54.

De kiescolleges voor de Eerste Kamer moeten dan nog worden uitgewerkt bij gewone wet. Daartoe is een wetsvoorstel in behandeling bij de Tweede Kamer. Naar verwachting vinden de eerste verkiezingen voor de kiescolleges plaats op 20 maart 2019, gelijktijdig met de verkiezingen voor de eilandsraden.

Rechtspraak

Strafzaak Schotte Curaçao

Het Gemeenschappelijk Hof van Justitie heeft in hoger beroep uitspraak gedaan in de zaak-Babel. Daarbij is voormalig minister-president Schotte net als in eerste aanleg veroordeeld tot 3 jaar gevangenisstraf en ontzetting uit het kiesrecht voor een periode van 5 jaar. De vordering van het Openbaar Ministerie om hem direct gevangen te nemen is afgewezen. Schotte heeft zich schuldig gemaakt aan ambtelijke omkoping, valsheid in geschrift en witwassen. Hij heeft als minister-president diensten verricht aan een bevriende zakenman. Daarbij heeft hij facturen vervalst. Hij heeft voor die diensten betalingen ontvangen en heeft die betalingen witgewassen. Ook heeft hij jammers in het bezit gehad.

Schotte heeft het in hem gestelde vertrouwen, in die tijd als eerste burger van het land, op grove wijze misbruikt en door zijn handelen het aanzien van Curaçao ernstig geschaad. Dit wordt hem door het Hof zwaar aangerekend. In ruil voor tegenprestaties heeft Schotte aanzien en macht kunnen verwerven binnen de politiek en de samenleving door het aannemen van grote sommen geld van een bevriende zakenman. Om de verlangde tegenprestaties te kunnen verlenen heeft de verdachte zijn bevoegdheden als minister-president van Curaçao misbruikt en de integriteit die onlosmakelijk met dit ambt verbonden is geschonden.

Ten aanzien van de valse aangifte van het verlies van zijn diplomatenpaspoort is de verdachte vrijgesproken.

<http://gemhofvanjustitie.org/uploads/files/2017%20007%2021%20Strafvonnis%20in%20hoger%20beroep%20GFS.pdf>Schotte heeft inmiddels cassatieberoep ingesteld.

Signalering boeken en artikelen in tijdschriften

- Karel Frielink en Lodewijk Rogier, *Adviezen tussentijdse ontbinding Staten van Aruba, Curaçao en Sint Maarten*, Wolters Kluwer 2017
- Gerhard Hoogers, *Ode aan de schakelbepalingen. Afwijkend recht in Nederland: De uitzonderingsbepaling van artikel 132a derde lid GW*, in *Ars Aequi* februari 2017, blz. 84-85.
- Mentko Nap, *Ode aan de schakelbepalingen. Artikel 5 Statuut: het plan B van de Nederlandse dekolonisatie*, *Ars Aequi* juni 2017, blz. 468-469.
- Carlos Bollen, *De aanvulling van het Burgerlijk Wetboek van Aruba*, *NJB* 2017, blz. 843 e.v.
- T.E. van Houwelingen, *Toelating in Koninkrijksperspectief: één koninkrijk, vier landen, vijf vreemdelingenwetten en één nationaliteit – Deel III: Aruba en de BES-eilanden*, *Jaarnaal Vreemdelingenrecht* 2017-1
- H.M.B. Breunese, *Constitutionele groei pijn*, in *In dienst van het recht*, Gelijk Molier, Peter van den Berg (red.), Liber amicorum Jan Brouwer, 2017.
- P.A.J. van den Berg 'Samenleven in het Koninkrijk: living apart together?: De toetreding van Bonaire, St. Eustatius en Saba tot het land Nederland vanuit rechtshistorisch perspectief', in *In dienst van het recht*, Gelijk Molier, Peter van den Berg (red.), Liber amicorum Jan Brouwer, 2017.
- In de bundel *Slotakkoord*, liber amicorum voor Dick van den Bosch bij zijn afscheid van het ministerie van BZK wegens pensionering, zijn te vinden:
 - o M.M. Bense, *Recente ontwikkelingen in het Koninkrijksrecht*. Hierin worden aan de hand van bovengenoemde kiesrechtzaak enkele constitutionele onderwerpen beschreven, zoals democratisch deficit, voorlichting van de Afdeling advisering over initiatiefrecht voor Statenleden, de combinatie van een protocol met een landsverordening (financieel toezicht Aruba).
 - o T.C. Borman, "Met ingang van de dag na heden"; enkele observaties over de publicatie van rijkswetgeving
 - o S. Hillebrink, *Wie horen er bij het volk? Stemmen vanuit het buitenland bij onafhankelijkheidsreferenda*.

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2017/05/01/slotakkoord>

- Steven Hillebrink, *Het referendum als democratisch slot op de deur van het Koninkrijk*, in *Themis* 2017 nr 4, blz 183-189
- Bröring, H. E., Cherednychenko, O. O., Hoogers, H., & Karapetian, G., *In-depth analysis evaluating the legal, political and institutional framework concerning offshore practices related to tax evasion, money laundering and tax transparency in the*

Overseas Countries and Territories (OCTs) of the Kingdom of the Netherlands, as defined in Annex II of the Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU), and the relations of the Kingdom of the Netherlands with those OCTs, in: Tax evasion, money laundering and tax transparency in the EU Overseas Countries and Territories: Ex-Post Impact Assessment, 2017, pp. 93-144, [Annex II] Brussels : European Parliamentary Research Service

- Karapetian, G., *Burgers, Tweederangsburgers en niet-burgers. Enkele observaties over ontwikkelingen rondom het begrip burgerschap, JBplus, 2017, 2, p. 43-56*
- Wouter Veenendaal en Gert Oostindie, *Head versus heart: The ambiguities of nonsovereignty in the Dutch Caribbean, in Regional & Federal Studies 30 augustus 2017, <https://doi.org/10.1080/13597566.2017.1368018>*
- W. van der Woude en W.S. Zorg, *'Dan belt u even en dan regelen we dat.'* Over beleidskaders, rechtspolitieke keuzes, verharde relaties en selectieve flinkheid in de Koninkrijksrelaties onder Rutte II, in Tijdschrift voor Constitutioneel recht 2017, afl. 3, blz. 210-225.
- Arjen van Rijn, *De stenige weg naar een faire geschillenregeling, in Ars Aequi 2017, blz. 689-697.*

Redactie Nieuwsbrief Koninkrijksrechtkring:

Marion Bense en Henk- Martijn Breunese